

ხელის მოწერა და დასაბეჭდი გაცხადებანი მიიღება „საქართველო“ რედაქციაში და კანტორაში ყოველდღე კვირა უქმნიან ქაღალდს... 9-3-მდე, საღამოს 5-7-მდე უკვე იქონიება... ხელმოწერილი წერილები არ დაიბეჭდება; დაუბეჭდავი მკითხველნი და კორესპონდენტები ელ არ იხანება; იხანება ერთის თვით მხოლოდ დიდი წერილები და მოთხრობანი... რედაქცია და კანტორა იმყოფება: თბილისში, მოსკოვის ქუჩაზე, № 4. ფოსტის ადრესი წერილებისა და ფულსათვის: Тифлис, редакция „Сакартвело“, поч. ящик № 76.

განცხადების წესი:

ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე პეტით ღირს 15 კ., უკანასკნელზე—10 კ., სამგლოვიარო განცხადება პირველ გვერდზე თითოჯერ საღამოს 4 საათამდე ღირს 4 მან., 4 საათის შემდეგ (მიღება მხოლოდ ს. ლოსაბერიძის სტამბაში, მოსკოვის ქუჩაზე) ეღირება 5 მანეთი.

დასავლეთ საქართველოს მევენახეთა საზოგადოება

„საქართველოს“ კანტორისაგან

5 აგ ივლისს დაიწყო ღვინით ვაჭრობა რაზა-ლაგაშვილის (შიფანის), სვირის, ხართლის და სხვა ღვინოები ოფისს მუშა სახლი № 8.

დღევანდელ ნომერში 6 გვერდია

„საქართველოს“ კანტორისაგან

ვახეთი „საქართველო“ 1 ივლისიდან წლის დამლევაზე ღირს 4 მან. 50 კ., 1 ოქტომბრამდე—2 მ. 25 კ., ერთი თვით—90 კ., ადრესის გამოცვლა—40 კ. მოვარდებით „კლდის“ იმ ხელის მოწერით, ვისაც მთელი წლის ფული აქვს გადახდილი (5 მ.), რომ „საქართველო“ გაეგზავნებათ მხოლოდ 1 ივლისამდე.

მისამართი: გ. თიფლისი, რედაქცია „საქართველო“, Московская 4, поч. ящик № 76. კანტორა უმორჩილესად სთხოვს თბილისის ხელის მოწერით დაუყოვნებლივ იცნობან კანტორას თუ ოდენმე მათ ვახეთი არ მიიყვანა.

ცხრა თვის ბრძოლის ველზე (გერმანიის ფრონტზე) განუწყვეტელი ყოფილი მძიმედ დაუადებელი გარდაიცვალა ქ. ბაქოს სამხედრო პოსტიტალში და იქვე დაკრძალულ იქნა არტილერიის ჯარისკაცი

თეიმურაზ მარკაზის ძე კეკელიძე

რასაც მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთა განსვენებულის ძმები: თეიმურაზი და კიპრიანი, დები: ოლია (ყვიფანისა), ქსენია, ეკატერინე და სიძე ალექსი ყიფიანი.

„ახალი კლუბის“

გამასახლისთა საგჰო

აუწყებს კლუბის წევრთა, რომ რადგანაც 30 ივლისსათვის მოწვეული საგანგებო კრება არ შესდგა, ხელმძღვრე კრება დანიშნულია ამა ივლისსათვის 12-ს. კლუბის წესდების 29 მუხლის თანახმად განმეორებით დანიშნული საგანგებო კრება კანონიერად ჩაითვლება, რამდენი წევრიც უნდა დაესწროს.

სხდომა დაიწყება დილით 11 საათზე.

ამხანაგობა ქართლი

მივიღეთ საუკეთესო

თაფლი „საქართველოს“

(ქველი ხაზი ნაჩვენებია).

პირველხარისხიანი

„კ ა ფ ე ბ ო რ დ ო“

მიხეილის პროსპექტზე, № 18 და მიხეილის ქუჩაზე № 1. ვაჰა, ყოველგვარი ცხელ-ცხელი საშუაში დილის 9 საათიდან 12 საათამდე. სადილი 1-6 საათამდე. სადილი 2, 3 და 4 თაინი. აგრეთვე ჩვენებური საკმელები: ხარჩო, ლომი, საცივი, ხაჭაპური, ნაყინი და სხვა და სხვა ხილის წყალი, ცხელი „პიროკები“. თეიურად მოსადილეთ შეღებულ ექვეთ. სადილს ვგზავნი ოჯახებშიც. სასადილო ღია დილის 8 საათიდან საღამოს 11 საათამდე. პატივისცემით რაჟდენ იოსელიანი.

ორ. ევდოკიმილის

სრული კრებული ხელის მოწერით ღირს ორი მანეთი. მთელი შემოსავალი გეოსანს გადაეცემა. „საქართველოს“ რედაქციაში (მოსკოვის ქუჩა № 4) მიიღება ხელის მოწერა

ახალი კლუბი

ერთი კვირის პროგრამა 6-12 ივლისამდე.

ორშაბათს. ოპერეტა. სამშაბათი. 2-რე სიმფონიური კრება ევა ბრიუნელის ხელმძღვანელობით. ოთხშაბათი. დამხმარე კომისია ომისაგან დაზარალებულ პოლკის და ლიტვის ებრაელთა სასარგებლოდ გამართვის საქველმოქმედო კონცერტს. ხუთშაბათი. ქართული წარმოდგენა. წარმოდგენილი იქნება პიესა „ძალით ეჭიმი“. წარმოდგენა უფასოა. დაუკრავს სამხედრო მუსიკა. პარასკევი. სინემატოგრაფი. სენსის შემდეგ დიდი ორკესტრი ბალში. შაბათი. სიმფონიური კონცერტი. მონაწილეობას მიიღებს მომღერალი ი. პ. სარაჯიშვილი, დირიჟორი ს. ი. პრესმანი. კვირა. სხვაგვარ საღამო-სეირნობა. გაიმართება სინემატოგრაფი, ცეკვა. დაუკრავს სამხედრო მუსიკა. მოზრდილთათვის ფარსი და კომედიის სენი.

სინემატოგრაფის დასაწინი საღამოს 8 ნახევარ საათზე. წარმოდგენები და კონცერტები 9 საათზე, სამაგნო საღამო 6-დან 9 საათამდე. კლუბში შესასვლელი ფასი ჩვეულებრივია. ბავშვებისათვის 20 კ. სულზე

იმ საშინელ ცაცხლის ბაგო, რომელმაც იხსნა კლუბი ქართული თეატრი და თავდაპირველად სხვა უფროსი, დროებით დაკარგული

„კაფე პარიზი“

გაიხსნა წინანდელ უფროსი, სხსხლის ძ. თ.-ა.ნ. პარკავლაშვილი იგი გამწვანებულ და გალამაზებულ სატახტო ქალაქების პირველ-ხარისხოვან სასადილო-რესტორანების სტილით. ყოველდღე გვიან ცხელი და ჩვეულებრივი საჭმელები, რომლებიც ნამდვილ კარაქზე მზადდება გამოკიდ კულინარის ხელმძღვანელობით. სასადილო-რესტორანს აქვს მყუდრო ბაღი, სანადრე და საბლიარდო ვანყოფინა 4 ბილიარდი და 10 ნარდით. სხვა და სხვა ხილვების წყალი, ნაყინი, ლომი, საცივი და ყოველგვარი იმერული საჭმელები. თეიურ მოხადილთ დიდი შეღავათი. პატივისცემით დ. გიგინია.

დოქტორი მადიციონისა

მოსე ამბროსის ძე

კალანდარიშვილი

უფროსი ექიმი უფ. კაცატა კორაუხისა. ბავშვთა, შინაგან და ქირურგიულ სნეულებიან ავადყოფნებს იღებს ყოველ დღე მანგლისში კაცატა კორაუხის აგარაკში.

იბილისი, 5 ივლისი.

ჩქარა და სწრაფად!

ბუნებასა იშვიათად მოუტანია ასეთი შეთანხმებული იერიში საქართველოს წინააღმდეგ. ისტორიული მოწვეობის ეს კლასიკური ქვეყანა წარსულის იშვიათ უძღურობის მიგონებას ცოცხლად და მტკივნეულად განიცდის. ბუნებამ რისხვა დაატეხა და გასულ წელთა მოუსავლობით ქვეყანას მოუსპო იმედოვნად ბურისა. ნიაღვრებმა, მდინარეთა და წვიმებმა წარუღეს ღარბთა და მავრალთ კერა თავშესაარი, გაუტიალეს უნები და ზვრები ოფლის მუშაკთ, დაუღარეს და დაურეს შარა-გზები. საერთო ეკონომიური კატასტროფა წარმოუვლინა ცამე ქართველ ოჯახს, რომელსაც კაცთა სიხვედ მარჩენალი

ვაქაკი ხელიდამ გამოსტაცა და ცხრა მთას იქით ომის მრისხანე ღმერთს ზვარაკად შესწირა. მორალური ტკივილი, მწარე გლოვა და ქვრივების ცოლისა და უპატრონო ობოლთა, უბურობა და მომავალი მოუსავლობა. საერთო ეკონომიური სიღარიბესთან—თრა უთხრის არსებობის ძირს სამშობლო ქვეყანას.—საშინელი შედეგი ასეთი ვითარებისა ცხადია. მწარე განსაცდელი აღმართა ჩვენს ხალხს. ძველი ქართველის წესისაგან ჭირსა მიგან გავმარდეთ და უბედურების წინაშე იარაღი მოვიზარჯოთ. არაჩვეულებრივი დროსა და გარემოებაში გვმართებს არაჩვეულებრივი სულის სიმხნევე და კიდევ უფრო არაჩვეულებრივი პრაქტიკული მუშაობა. დროა ამოძრავდნ ჩვენი დაწესებულებანი და საზოგადოებანი. შეკრ-

ბენ ყველანი, აირჩიონ ცენტრალი ორგანო, რომელიც მოაწესრიგებს ქვეყნის სამეურნეო პოლიტიკის წარმოებას.

ქართულ დაწესებულებათა და ქართულ საზოგადოებათა მობილიზაცია უნდა მოხდეს ჩქარა და სწრაფად.

დღე დახანებისა—დღეა შედგმეტი განსაცდელისკენ.

ვახანი

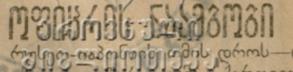
სივლ. პარკავლაშვილი. ის რაც მოხდა სოფელ საქობოს, ქიზიყში, და დღესაც ხდება, სოფლი და სავსე განზობატულება სოფლად უკვე აგრესიულ ანარქიისა. მოისმინეთ და დაინახეთ სიმართლეს ასეთი დებულებების.

ესე რვა წლის წინად თ. დიმიტრი ერასტის ძე ჩოლოყაშვილი იძულებული გახდა ხელი აეღო თავის ძვირფასს, საუცხოვო მამა-პაპულ მამულზე აგარაკ ქიურში. სათამაშო აპერატორი ცუდად წავიდა, დიდი ვალი დაატყდა თავს სახელმწიფო ბანკისა და საქირო გახდა ფიცვლი ლიკვიდაცია მამულისა, რომ პატრონი პირნათლად გამოსულიყო როგორც ბანკთან, აგრეთვე ქიზიყის გლეხობასთან. ამათი თამაშო იყო ჩოლოყაშვილის საწყობში მიბარებული და თხოვლობდნენ ანგაროში გასწორებას.

თ. დ. ე. ჩოლოყაშვილმა დროზე გვეცნობა—მამული ხელიდან შეიკლება და ილონეთ რამე, რომ ქიზიყს არ დაეკარგოს ეს უკვდავი მამული. ვერა ვილონეთ რა. ნაღდი, ხუშკი ფული იყო საქირო, მერე ისიც ათას თუმნობით. საკუქნაოში გახვერტელი ბისტრიც არ გახლდა და... ჩამოყარეთ ყურები. მამული რჩებოდა საგლეხო ბანკს, რომელსაც უფლება ეძლეოდა გვეყიდნა თვისის სურვილისა და ნებისაგან.

ფული არ გახლდა, მაგრამ უნარი დიდი გამოიჩინა ორიოდე კაცმა. დიდი ამავე დასდეს ამათ ქიზიყს და დაეწყება ამ ამავესა მიუტევებელი ცოდვა. იშოვნეს საბუი ფული, რომელიც გამოუტანეს ს. საქობოს სასოფლო სამეურნეო თანხიდან. საქმე გაიჩაღა და სოფელს სასიყდობის სიგელი ებოძა. ვალად ბანკისა სოფელს დაედო 83,000 მ., მართო წლიური შემოსატანი ბანკში უდრის 3735 მანეთს.

მეტის-მეტად ცუდი დრო იყო ეს დრო. ჯერ იყო და ჩვენს ქვეყანას მოაწყდა ცელა ვადმოსახლებულთა, რომელნიც გაფაციცებით ეძებდნენ სასიყდ მამულს და მრავალნიც ხელს უწყობდნენ მათ. მერე და უფრო საეალოლო ის გახლდა, რომ დასელები და სოციალიზმის მოტყუაილენი უშლიდნენ ხალხს—არ იყოლთ მამული. სყიდვა მამულისა ვაგზინდარ დედა

ლებს და სისხლის მწკრივებს...
 კონტრაგენტი ამ საქმის მოგვარებას...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...

თითქმის ხუთი წელიწადი მოუწია კონტრაგენტი ამ საქმის მოგვარებას...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...

მიმავალ ორივე გზა-ტყევილით, მაგრამ კონტრაგენტი წავლობით რუსებმა უკუაგდეს...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...

პარტი, 2 ივლ. კონგრესის დასურვის დღეს...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...

ლენინის ბრძოლა...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...

საქართველო ვერ მოუარა საერთო, საანბანავო მამულს...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...

ბ-ნმა კოტე ტყეაძემ ვინმარჯავ...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...

შაგ ზღვაზე რუსის ნაღობებზე...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...

საქართველო ვერ მოუარა საერთო...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...

ლენინის ბრძოლა...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...

საქმე ილუბებოდა. ბანკის „ნედლიმკა“...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...

ბ-ნმა კოტე ტყეაძემ ვინმარჯავ...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...

შაგ ზღვაზე რუსის ნაღობებზე...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...

საქართველო ვერ მოუარა საერთო...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...

ლენინის ბრძოლა...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...

ო მ ი ს ღ ლ ი უ რ ი

მიმდინავე

ბაღთის ზღვიდან მოყოლებული დენტრამდე, თითქმის ორი ათას ვერსის მანძილზე ასტყდა მეტად მედგარი, სასტიკი და ცხარე ბრძოლა...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...

სწარმოებდა. ოლთისის მიმართულებით 1 ივლისს ღამით ჩვენმა მწვერავთა რაზმმა იერიში მიიტანა ოსმალთა მოღარაჯე რაზმზე...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...

ვლჩი გერმანელებმა სტამბოლში, სიღრმის სიღრმის მარცხენა სანაპიროს დასავლეთ ნაპირის მხარეს...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...

გინც თანამედროვე ომს თვალყურს ადევნებს, მისთვის ადვილი გასაგებია თუ რა როლს თამაშობს არტილერია ომის დროს...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...

საქართველო ვერ მოუარა საერთო...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...

ბ რ ძ ო ლ ა

ბრძოლა ცხარდება აგრეთვე ცეხანოვსა და ვიშოროდის შუა, ვისლის მარჯვენა ნაპირზე...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...

ბ რ ძ ო ლ ა

ბრძოლაში ჩაერივნენ აქამდე მიუჭებულ ჯარები ფელდმარშალის მკაცრუნისა და გენერალ ბეგ-ბოლისა...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...

პ ა რ ტ ი

პარტი, 2 ივლ. კონგრესის დასურვის დღეს...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...

ს ა მ ხ ე ნ დ რ ო ვ ე ა რ ტ ი ლ ი რ ი ა

გინც თანამედროვე ომს თვალყურს ადევნებს, მისთვის ადვილი გასაგებია თუ რა როლს თამაშობს არტილერია ომის დროს...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...

შ უ რ ნ ა ლ - გ ა ზ ი თ ა პ ი ლ ა

საქართველო ვერ მოუარა საერთო...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...
 ვის გაურვიდა, ხან ვის არაფერი გამოვიდა...

305	385	50	28
343	566	45	20
381	883	45	20

იმპერატორი ვილჰელმი თავის შტაბით.

პოლკოვნიკი ვლადიმერ გვახარია მოჰკლეს ბრძოლის ველზე გალიციაში.

ქართულ რაზმის იერიში ართვინთან. ნახტი ვ. სიღამონ-ერისთავისა.

ურჩხული

(პაწია ზარნიში)

ა.

...როდესაც ფრთოსანმა ანგელოზმა საუცხოო წალოკტი შემიყვანა, ფრთათან შემოკრა და ნარნაოი, მაგრამ მტკიცე კილო, ჩემს გარემოს აშუსკდა. მისი აზრი ერთი იყო: — ეხლა შენ თავს თვითვე მოუარეო. ატურდა ზევით უსხეულ ტანი ანგელოზისა, შეუერთდა ცის ეთერს და გაუჩინარდა.

ბ.

წალოკტი სამუხრად გამოიყურებოდა: ვარდთა სურნელება, შადრევანთაგან აღმომხდარ შეხვედრის უცხო წიქწიქი, გუმბათიანი ცაცხვების ლონტოქო ფოთოლთა ჩუმი შრიალი, ტურფა რუების ტკბილი ლილინი, სირთა ვალობა, ფარშავანების ფართოდ გაშლილი ბოლო-ფრთები და ერთ ყურეში ფერ-მკრთალ მარმარილოს მეტყველი კედელი საუცხოო ხრახნილებით, ჩუქურთამებით და კამაროსან სარკმელ-სვეტებით შემკობილი. იქვე ფართოდ გაშლილი, ხშირად დარღვილი წმინდა ეგნაზის ტალავური და მის შიგან მოსკორე მშვენიერი ქაბუქნი და ასულნი.

ყველა ეს ატყვევებდა ჩემს გრძობა-გონებას.

სამოთხე იყო? თუ სიკეთეა რამ ქვეყანაზე, აქ უნდა იყოს, თუ მადლია რამ, აქ უნდა სუფევდეს... და გავიციანი არე-მარე, გავიციანი მუნ მცხოვრებნი.

როგორ უყვარდათ ერთი მეორე გულ-თამაზს და აღარნასეს!

როგორი წმინდა იყო მათი ტრფობა, შეუმწყვლელი, როგორი ნაზი, გულ-თამაზს მკერდზე მიბნეულ ფერმკრთალ ვარდივით, როგორი კეთილშობილი, აღარნასეს ხასიათივით!

როგორი ბრძენი იყო ქარბაგი შერმაზინი, როგორ სპეტაკ გონების პატრონი მის თოვლისებრ თეთრ მოგრძო წვერივით!

რა მარჯვე იყო, რა კისკასი მიხვრამიხვრამი ვაჟაკი ჯუანშერი. რა მენაფირე, როგონის მრტყმელი, შორს გამტყორცნი ჯირითისა.

და რა მცოდნე იყო ძველი ამბების, წარსულ, გადაყვითლებულ მატინეთა, გრავნილ ეტრატთა, კეცზე მოხაზულ წარწერათა, ყოფა-ცხოვრების, ჩვეულების, არეთა და სანახებთა გარეგებულების, ცაში ვარსკვლავთა და სოფლად ორ-ძილოვანთა წარმოშობის ხანში შესული, მუდამ დინჯი თეიმურაზი...

ხოლო როგორის ხელოვნებით სიმთავერებდა ზოგჯერ ლაღა და ზოგჯერ სამოთხეშიც დასედიანიებული გრძობის მეუფე ზემოდაბელი.

ღ.

და გავიციანი და შევეთვისე ამ უცხო წალოკტს.

სიყვარულიც აქ მოვიდომე და სიცოცხლეცა. თვით შეუერთდი ამ ბუნებას, ამ ჰაერს ტკბილს, ამ უცხო არსთა.

მხოლოდ!

ეს სამოლოო აქაც გამოჩნდა.

ი.

წალოკტი კლდესთან იყო მიშენებული და ეს კლდე იყო ქარაფოვანი. იგი ნაპრალს გადაჰყურებდა.

ამ ჩაშავებულ ნაპრალს კი თვალს ვერ უწევდნა აღამიანი და თვით სურნელებაც, ნაპრალით აღმომხდარი, თუმც მას ჰფარავდა, წალოკტის უცხო მფშენვარება მაინც საგრძნობლად იყო მწვევი, რეტის დამსხმელი.

და ამ კლდოვან ნაპირებზე ნანგრევთ ვენდავდი. ყოვლისფრით სრულ, გაშენებულ წალოკტში ზოგან ნახავდით კვალს რღვევისა და დაშლისას. ზოგან თვით საყვავილედ ჭიანი იყო.

და მაშინ მივხვდი რად მომბურავდა ზოგჯერ სევდა გრძობის შეუღეს ზემოდაბელსა, რად იჭმუნებოდა სპეტაკი

და მაღალი შუბლი გონება-ნათელ შერმაზინისა. რად ვასტკერდა შორს, შორს, თითქო საუკუნეთა სიერცქვი, დინჯი მემატინე თეიმურაზი... რად შეკრებოდა თვით გულნი მოტრფილუ გულთამაზე და აღარნასესი, რად შესდგებოდა ამრეზილი კისკასი და მოსლექილი, მარდი ჯუანშერი...

მივხვდი, მაგრამ უშინავანეს მივხვს მათი ესეთ შეტუხებისას მაინც ვერ მივალწიე.

ს.

და აი ერთ მზიან დღეს ერთ ნანგრევზე შევაძინე რალაც წარწერა. ძველ სვეტის თავზე, რომლის ქიმიც წვიმიან ტაროსს ჩამოეშალა, ოდნავ-ლა აჩნდა მაღალ კოზმოდზე ხვეულ-ჩართულად ანახაზი ძველ-სიტყვაობა. ის განმამარტა დინჯმა მემატინე თეიმურაზმა:

ჴ.

მ ი თ ო ლ ო ზ ი ა

... აღამის ვაჟი ლამაზი და სათნო აბელი მოჰკლაო მისმა ძმამ გულ-კერპმა და ლონიერმა კანმა.

... თარხუჯიმეს მალაღსა და სახელოვანს მეფეს, სიცოცხლე მოუსწრაფა მისმა ხერხიანმა ბიძაშვილმა ტარხუნდარაბაზ, მაგრამ ტარხუნდარაბასაც არ შერჩა დიდხანს კეთილდღეობა და მისი

ღვიძლი შეიღისაგან, ტუშრატისა მიერ სიცოცხლით განივლტოო.

... ნებროთი ღალატით მოიკლა მის მონათესავისაგანაო.

... ამირანი მისმა მოძმეებმა შეიპყრეს და ჯაჭვით მიაკრეს რკინის პალასაო.

ტ.

ჩაფიქრდი. პირველი იქვი მიეკარა ჩემს წინედ უხადო გულს.

დაიბადა სურვილი შეტყობისა, მეტის გავებისა.

უფრო მახვილად დაუღდე ყური ზემოდაბელის ანკარა ფსალმუნებს, რომლის გამჭვირვალე ზედა პირს კვლავ სევდის ნიავე ნელიად აჭროლებდა.

გამოურკვეველ სანეტარო და თან სამტყეფო თრთოლის ამტეხი იყო მათი მისმენა ჩემს შეგნებაში.

ჩაუკვირდი მოხუც შერმაზინის მკვეთრ მეტყველებას. თურმე ღრმა იყო და საშორიო მათი მნიშვნელობა.

გამოტაცეს ძველ ეტრატებმა. და პაწია თანის მინაწკრიან პატოისან თვალთა შორის ვეძიებდი ახსნას მიხვთა მიხვთისას.

ერთ სულ ძველის ძველ შუბის ოქროს ტარხუნ ვენახ ამოკრილი საოკარი რამ ქვეწარმავლნი. ღრიანკლი იყო, თუ გველეშაბი? ნიანგი თუ უნასი?

ი ვ ე რ ი კ ო

დრამა ხუთ მოქმედებად *)

სანდრო შანშიაშვილისა

მ ო ძ მ ე დ მ ბ ა მ ე ს ა მ ე

ოთახი ივერიკოს ციხე-კოშკში. გვერდზე საღებფლო ტახტი. თაღებზე სამსხვერპლი სდგას და ოდნავ ბეჭუტავს. ივერიკო მოუსვენრად სარკმლიდან გარედ იყურება.

I ივერიკო, გარედ განთიადი.

ივერიკო. ირგვლივ ბუნებას უცნაური ფერი მიეცა! ღამე არა ჰგავს მუდრო და მეს, არცა დღე დღესა! და განთიადმაც დამივიწყა, აღარსად ჩნდება!...

განთიადის ხმა. შენგან შორსა ვარ, დედოფალო, შავად მოსილი! შენს მზეს ცრემლი სდის და ის ცრემლი ბურუსში მიხვევს!

ივერიკო. ჩუ! ეს დობილის ხმას მიაგავს!—ჩემო სინათლევ! რისთვის დამტოვე უნახავი მე აძღენ ხანსა? შენი წკრიალა, მომხიბვლელი ხმა მომენტარა, დაღონებული ყოველ დილას მოგელოდები, და რატომ აღარ მევლინებ, ჩემო სინათლევ?!

განთიადის ხმა. შენსა სინათლეს ეფარება შავი აჩრდილი!

ივერიკო. ჩემო ერთგულო!

განთიადის ხმა. თან არ ვახლავს შენი ერთგულნი!

ივერიკო. კვალად ბოწყინვალე როდის, როდის მომეკლინები?

განთიადის ხმა (გაბმით, მწუხარედ) არა, არ ვიცი!

ივერიკო. (სარკმელს მოეცლება) სულ ჩემო, ვაგლახ, იტანჯე! ჩემი ცქრილა განთიადი შავად მოსილა და აღარ იცის, ჩემთვის როდის აღმობრწყინდება!

II ივერიკო და კახო.

(შემოდის კახო)

ივერიკო. ო. ჩემო ტკბილი საყვარელო! რად, რად დამლუბეთ? განა ვერ ჰხედავ, ჩემი სული ვით იტანჯება? რად განმომხადე სევდის ბადე, მწარე ნალღელი? სად არის ქართლო? ან იმერო სად იმყოფება? ჩემი ერთგულნი სად ვიკითხო, გზა საით უძევთ? ო, ჩემო კახო!

კახო. ვინ არიან შენი ერთგულნი? არა ერთგულნი, მუხანათნი არიან შენნი! შენი ერთგულნი!

ივერიკო. ჩუმაღ, კახო! შენს ძმებს ნუ სცოდავ! კახო. ო, მათ ორთავეს ჩემის სისხლის დაღვევა უნდათ!— განა არ იცი, თუ იმეროს რა განუზრახავს? კვლავ დაუძახე მას ერთგული, როს გულს გამიპოვს

*) იხილე „საქართველო“ № 13, 19, 25, 31.

და მართლა ერთგულს თეთრ სუდარას გადამაფარებს!

ივერიკო. რად ლაპარაკობ ჩათხრობილი? სად არის იგი? კახო. განა არ გესმის მომავალთა აბჯარის ჩხრიალი? იმეროს ჯარი შეუყრია და ჩემზე მოდის, მსურს შენი თავი მე წამართვას და დამაბოლოს, მაგრამ—ძვირფასო, საყვარელო!—თავით ცოცხალი ვის დავანებო შენი თავი? დაე, ეს გული ნაკუწ-ნაკუწად, ნაღვლითებად გადააქციონ, მაინც ვერ დაგთმობ, საყვარელო, ო, ივერიკო! (გაშმაგებით გამბოროება)

ივერიკო. (ცივად იშორებს) შენი ამბობი აღარ მატკობს, მას შემდეგ, ოდეს შენს ძმებს შესძულდი და რაინდნი მე დამაშორე!

კახო. ჩემი აღერსი აღარ ვატკობს? განა ლახვარი აგრე დასჭირდა ამ გულს, როგორც მაგ სიტყვამ დასჭირა? ჩემო სიცოცხლევ! მე შენთვის ვარ თავგადაკვლილი, აღარ არსებობს ჩემთვის ძილი, არც მოსვენება, სული აღმეგოს შენის ეშხით და შინაარსით, გავიასკეცე ჩემი ძალა შენს სამსახურად და ამ დროს მესმის, რომ აღერსი ჩემი არ ვატკობს! ო, სასუქველო დედოფალო! განა მე შენთვის იგივე კახო არ ვარ, მარად შენი ერთგული, რომელსაც შენი სასურველი კეთილდღეობა მგზნებარე გულში მუდმივ ზრუნვად გარდაჰქცევია?!

ივერიკო. იგივე ხარ, იგივე მაგრამ, ჩემო, ამ გულს დასწყვიტე ორი ნარნარი, ნაზი სიმი, რაიც ჩემს აღერსს ურღვევს შენდამი სიყვარულის მწყობრ ხმოვანებას!

კახო. ო, რა ვიზრუნო, შენი გული კვლავ დაიბორუნო და იგი სიმიც გავამთელო, ჩემო სიცოცხლევ!

ივერიკო. (მსწრაფლ, მუდარაბრძანებით). ქართლო, იმერო დამიბორუნე!

კახო. ო, მზად ვარ, მზად ვარ შენი სურვილი აღვასრულო, მაგრამ ისინი არ ისურვებენ ჩემს თავს—რა ვქნა—რა მოვაგვარო? არ ვიცი ქართლო სად წავიდა, სად გადიკარვა, არც ის ვიცი, თუ ჩემად სამტროდ რას განიზრახავს, ხოლო იმერო ჯარით მოდის ჩემს შესაპყრობად— და ამ დროს რა ვქნა? განა ძალმძის მე მათ ვეახლო, პირველმა ვთხოვო პატიება, რაც არ მიმიძღვის, ამას ლაჩრობად, დამცირებად თვით ივინივე ჩამომართმევენ, საყვარელო—ვერა, ვერ ვიზამ!

ივერიკო. კახო! პირველად ამბობ უარს ჩემსა თხოვნაზე!

კახო. ახ დმერთო ჩემო! უარს არა, უარს არ ვამბობ! მაგრამ ისინი ჩემს თავს, ჩემო, არ ისურვებენ!

ივერიკო. დაჯექ მაგ სელზე! მსურს რამ ვითხრა! გამცნო, თუ ვული ვით მეტანჯება—

კახო. (სელზე ჩამოჯდება, მაგრამ მას ცალი ფეხი მოსტყდება და კახო პირქვე დაემხოება)

ივერიკო. მაგ მწირ ავეჯს რა დაემართა?

კახო. სამფეხას მოსტყდა ცალი ფეხი! ცოტას გადაჩა თვით ჩემსავე შუბზე არ ავეჯე!

ივერიკო. ო, ჩემო კახო! ტახტს სამი სვეტი მიმაგრებდა. ერთი შენი იყავ, მეორე ქართლო და მესამე ტკბილი იმერო! დღეს ორი სვეტი ამ ჩემს ტახტსა გამოეცალა და აწ ირყევა დასამბობად—უშველე რამე! კვლავ დამიბორუნე, საყვარელო, იგი მზის ხანა, როს განთიადი მოლიმარი მეცხადებოდა და ჩემს საუნჯეს—ჩემს ძვირფას ერს—ანეტარებდა! კვლავ დამიბორუნე იგი ხანა, როს ჩემი მხერა შენს გულში გრძობას აანთებდა დაუშრეტელსა და ჩემი წმინდა და უმწყიკლო, ნაზი აღერსი შენს სულსა შეგებით გარდაჰქმნიდა, ჩემო რაინდო! ო, შენ ეს ძალგიძს ამისრულო! ეს ძალგიძს, კახო! განა არა ჰგრძნობ რა მოგველის ამ დღეში მყოფთა? გახვდენ ჩემს ბაღს, ჩამომქნარა ზოგი ყვავილი! მას დილის ნამი მოაბრუნებს და არა ჩვენი მღულარე ცრემლი, თვალთაგან რომ გადმომდინარებს. მოიქეცე, როგორც გავარანახებს შენი ღრმა გრძობა, და არა ისე, როგორც გირჩევს საძრახი შერი, რომელიც მხოლოდ მწარე ნალღელს მე განმომხადებს! (უღებ მოხეხვევა და გრძობით თვალგზში ჩასცქერის).

ივერიკო. ო, ჩემო ტკბილო! განა შენთვის საამო არის, დაობლებული რაინდთაგან ცრემლებს ვაფრქვედე, იმ თვალებიდან, რომელნიც შენ უსახლოოდ გიყვარს, და რომელნიც შენი სული გამომჭვირვალეს?

გსურს მიკონიდე თვალებს სევდით აცოქლებულსა? არ გსურს მიჯნურო, რომ იხილო კვლავ მთარულნი? ან განა შენთვის იქნება ეს სასიხარულო, რომ ხალხთან ერთად ძირს დავეხო და თქვენც დავკარგოთ?

ივერიკო. ო ჩემო კახო, საყვარელო ჩემო დაინდო!

კახო. მზად ვარ ბრძანება აღვასრულო! წავალ თვით მათთან, შეგვედრები, მუხლთ მოფუყრი,—აი, ამ რიგად— (მუხლს უყოს).

მოვითხოვ მათგან პატიებას, ჩემო ღვთაებავ!

ივერიკო. (წამოაყენებს, გულში ჩაიკრავს). შენი ხმა რაირე გულში მწუდება, ჩემო მიჯნურო! ჩემი არსება სიხარულით კვლავ იცხება! რაირე მიყვარხარ! (გამბორობიან)

კახო. (გამალელებული გაემართება). კვლავ უკან დაბრუნდება, ერთხელ კიდევ, ჩემო სიცოცხლევ! (მხურვალედ ეამბორობიან: შემდეგ კახო უცხად ვადის).

ივერიკო. (მარცხენა კარზე მიდგება). ჩემო ვაღია! განამხადონ მზისა სამსხვერპლო! მსურს მას დათალხულს და მოღრუბულს მსხვერპლი შეგვირო, რომ კვლავ თვისი ბრწყინვალეობა გადმოგვეკლინოს! და მეც მადამდის სალოცავად მოვიკახებები! (ივერიკო პირდაპირ ვადის. რამადნიმე ხნის შემ.

პოლბორჯი იოსებ დიმიტრის ძე თ-ლი წერეთელი, რომელიც გმირულად შეეწირა საერთაშორისო ომს.

ამის სინჯავსი ჯერ შემასწრო ზემო-დაბეღმა, სახე სრულად მოეღრუბლა, ფერი მიეხადა, შუბი გამომართო, დიდხანს დასტკერდა გამონასახს და ბოლოს ამოიხერხო კვლავ ხელთ გადმომცა. თვით კი გაეძარბა ჰეროვანი.

შემდეგ მოვიდა ღინჯი თეიმურაზი და შუბი რომ იხილა, თავის ადგილს მიჰყვება, თან ხელი მომეცა და წამოიყვანა მის სამყოფელში. იქ აიღო ერთი ეტრატო, გადაშალა და მიიხრა— ჯერ ეს წაიკითხე:

თ. ი ს ო რ ი ა.

... კოლხნი მოუხდენდნ იბერთა და იყო ბრძოლა ძლიერი... ხოლო იბერთა გადალახეს ტაო-კლარჯეთი და შეებენ მესხთა...

ქართველს ხელს აკლავს ქართველი!

ძღვნად ჰაიდარ-ბეგ აბაშიძეს

აჰა—იღვიძებს აჰარა! ღლე გვიტენდება მზიანი: „ქრისტიან ქართველს“ ხელს აძლევს „ქართველი მაჰმადიანი“! . . . აჰ გაიღვიძებს სამშობლო, აჰამდის თვალ-ცრემლიანი: შობილმა მშობელს მიუძღვნა სალაში თავაზიანი!

— თუმც საქართველოს ათასჯერ მტერთ მიაყენეს ზიანი, გაათახსირეს ქალწულნი, ქვრივად დაავდეს ქმრიანი; ავგაწიოკეს, გაგვხადეს „ქრისტიან — მაჰმადიანი“!... და დღესაც თავზე დაგვხავის ყორანი შავი ფრთიანი... მაგრამ — არ იქნა: ვერ მოსპეს სამშობლო მაღალ-მთიანი! და მომავლის წინ წარსდგება ქართველი ერი მთლიანი!

ღიახ, იღვიძებს აჰარა, მესხეთი, ტაო სეიანი: შობილმა მშობელს მიუძღვნა სალაში თავაზიანი! მაშ, გაიღვიძე, სამშობლოვ! ღლე გავითენდა მზიანი: „ქრისტიან ქართველს“ ხელს აძლევს ქართველი მაჰმადიანი! — რო მომავლისკენ გაჰკაფონ გზა მძიმე, ნარ-ეკლიანი, — და ტკბილ სამშობლოს წალოკტზე დარგონ ვარდნი და იანი!..

ბ. მუსხერი.

...და იყო კაცი ვინმე სვიმონ მხნე და ძლიერი, გამგებელი და მომშენებელი ქვეყანათა. განიღდა მისი სახელი და უყვარდა ქვეყანასა. ხოლო დღესა ერთ-სა მოუხდა მას მონათესავე თვისი ზურაბ ლაშქრითა დიდითა და აღგავა პირისაგან ქვეყანისა სახლი და დიდება განთქმულ სვიმონისა...

...სწევდა ვინმე მემბატანე ამბავსა ამას გულსახმიერსა და იხილა იგი მონათესავემ ზურაბისმან და წარეცხა წარწერილი იგი წამლითა შხამიანითა, სცვა-

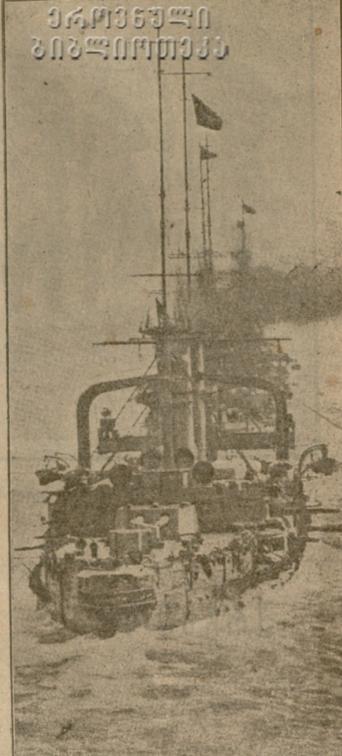
ლა სახელები გავომებათა და ესრეთ შესთხუა ცხოვრებათა ვარდასრულისა...

მთლად მომიცვა აღმფოთებამ. გავიქერ ვარდ და დიდხანს ვიდოდი, მსურდა ამ მშვენიერ ბუნების წიაღში მებოგნა საბუთი ესოდენის უსამართლობისა. წავადექ ჯგუფს, რომლის შუა სპეტაკი მოხუცი შერამაზნი მოციქულებრ მეტყველებდა. მას ხელთ ეჭყრა ის ოქროს-ტარისა შუბი, რომელზედაც გამოსახული იყო საოცარი ქვეწარმავალი.

ყუმბარებით მოჭრილი ფიჭვი. ხის ძირში სდგას კორპუსის ინჟენერი კაპიტანი თაყაიშვილი.

— აჰა ჩვენი დამლუბველი, ჩვენი დამახობელი... მოხუცი უთითებდა ამ ქვეწარმავალზე. — თქვენ ყველას გენახებათ სურათი ჩვენებურ რაინდისა, რომელიც თეთრ ცხენზედა ზის და შუბით ამ ურჩხული-სათვის გული გაუპია. ეს მთელი სახეა ჩვენის ყოფისა. და სანამ ეს ურჩხული არ მოკვდება, მანამ ჩვენ წალოკტს ნამდვილი აყვავება არ ეღირსება. ამ ურჩხულზე ბევრი არაკია დარჩენილი, ვითომც იგი აქვე ნარალში ცხოვრობდეს, ვითომც მისგან მოდიოდეს მომწამელელი ჰაერი... ამის შესახებ ბევრ გულის მომწვეველ შაირს გეტყვით ჩვენი გრძობის მეფე ზემოდაბელი... მისი მალალი სვედა სულ ამ საარაკო ურჩხულის გარემოში მიმოიბნევა, რომ თვის სიმწვავით ეგებ დასწვას მისი საბუღარი... მე კი გეტყვით, რომ ეს ურჩხული თვით ჩვენს გულში ჰბუღობს, თვით ჩვენს სისხლშია გამჯდარი. ეგ არის შური კაცთა ნათესავისა და სანამ მას სულაოდ არ გამოვდენით, სანამ მას არ ვაძგერებთ ჩვენი მიხვედრის მტკიცე შუბსა, არ განვიწმინდებით მწიკვისაგან. იცოდეთ, რომ ჰაბუტებს უფრო გამართებით ამისი ხსოვნა. შეიყვარეთ ერთმეორე ისე, ვითარცა თავი თვისი. აი მაგის უ-

ინგლისის ფლაგმანის „ტრიუმფი“, დარღანელში ჩაძირული წყალქვეშა ნავის მიერ.

ბარი წამალი და ეამსა დაუძლურებისა, ეამსა ექვიანობისა, თვალწინ გედგეთ თეთრ ტიპზე მჯდარი ჩვენი რაინდი, რომელსაც ურჩხულისთვის შუბი უძგერებია... დიდხანს ქადაგებდა მოხუცი შერამაზნი. სალა მოვდებოდა.

იბ ეტყობოდა ტკბილი მადლი სათნოებისა, შეწყნარებისა და მალალის სიყვარულისა იბნეოდა ამ უცხო წალოკტში. გული ნეტარებითა ცემდა და მეც დამავალ მზის შუქითაგან გაბრწყინებულ მოხუცთან ერთად მინდოდა მერწმუნა, რომ ყოველი მხრით უკვე მოდიან თეთრ-ტაიქოსანი ჰაბუტები, რომელთა ოქროს-ტარიან შუბებზე თითო გულ-გაბობილი ურჩხულია ჩამოცმული. თითქო მესმოდა კიდევ ხმები, არც თუ ძალიან შორს, ანგელოსებრივ მალაღებელი: კიოილეისონ! შალვა დადიანი.

ღლე გარედ ისმის ლაპარაკი. უკან ბრუნდება კახო, მას მოსდევს დაჭრილი ჯარისკაცი.

III კახო და ჯარისკაცი.

კახო. მოულოდნელად? ჯარისკაცი. თავს დაგვესხა, დიდო ბატონო! ვინც კი ვიდექით სადარაჯოდ, მთლად ამოგვეწყვიტა, მხოლოდ დაჭრილმა დავახწიე მე ერთმა თავი, რომ ეს ამბავი შენთვის უმაღ მეცნობებინა! ხომ გესმის ხმლების ჩახა-ჩუხი! ეს იმეროა! აურიცხველი ჯარით მოდის—ნათესაური სისხლი იღვრება—მისი ხმა, ავგრ იძახის! სჩანს, შენი ჯარი გაუპია და აქეთ მოჰქრის! დიდო ბატონო, თავს უშველე! ვით ვეფხვი ბრდღვინავს და არვის ინდობს, მისი ხმალი ყველას მუსრს ავლებს. (ლონეს მოწყვეტილი). მე კი, ვაი, რომ აღარ ძალმიძს კვლავ გემსახურო! (კვდება).

IV კახო, იმერო. შემდეგ ივერიკო, გამდელი და ამალა.

იმერო. (გარედ ბრძოლა. რამდენსამე კარის ღარაჯს კარებთან დაამხობს და შემოვარდება). აბა, გაესწორდეთ! ჩემს უფლებას აჰ მეც მოვიტხოვ! კახო. ჩემო იმერო! საყვარელო ძმაო, შეგრიგდეთ! იმერო. როს ძალს ჰხედავ, ეხლა ამბობ? ხმალი, ლაჩარო! შენ ისაკუთრებ ჩვენს საუნჯეს და ახლა გნახავ! სცადე მარჯვენა! ხმალი—მეთქი, თორემ გავგმირე! კახო. გემუდარები ივერიკოს სიყვარულისთვის! შეგრიგდეთ, ძმაო! ნუ დავაქცევთ ნათესაურ სისხლს! აი მუხლს ვიდრეც და მოვიტხოვ შენგან შენდობას! თუ კი რამ ძმებსა გაწყენინეთ, გთხოვთ, მომიტყეოთ! იმერო. ეგრე მცოდნოდა ქალაქუნა, ლაჩარი იყავ—კახო. (წამოვარდება). ლაჩარი არ ვარ, ეს თვით იცი,—ნუ ამალელებ! იმერო. აჰ დაანებე საბუღამოდ თავი საუნჯეს, თვით გაიყარე ბორკილი და ჩემს ტყვედ გარდიქეც, და დღეს შემდეგ იცილდე, რომ ის მე მეკუთვნის!

კახო. მეტად თავხედობს! (იბრძვიან. იმ დროს, როდესაც ხმლებს აღმართავენ ერთმანეთის დასარტყმელად, უმაღ შუაში ივერიკო ჩადგება ხელებ აპყრობილი, აღღვებულს). ივერიკო. (მკვეთრად, მწუხარედ) მე მომიკალით და გამათავეთ! (მათ შორის დიდხანს სდგას ხელებაპყრობილი. კახო და იმერო ხელებს დაბლა დაუშვებენ. სირხმის შემდეგ ივერიკო რამდენსამე ნაბიჯის გარდასდგავს და მწუხარედ სვეტს მიყვრდნობა. კახო მძიმედ მიდის იმეროსთან და ხელს ართმევს. შემდეგ მსწრაფლ გადის. იმერო ნელნელა ივერიკოსკენ მოტრიალდება, მოკრძალებით შეჰხედავს და შემდეგ უძირად მის ფერხთა ქვეშ დაეხობა).

V ივერიკო და იმერო.

იმერო. ო, მაპატივე, დედოფალო!—უკვე შეგრიგდით! ივერიკო. მძიმე-მძიმედ გულს მოიბრუნებს. აცქერდება თვალბში ცრემლ მორეული და ხმა აღღვებულს). ო, რად იზრახავთ ჩემთვის ბოროტს? რადა მტკენტ გულსა? იმერო. ჩემი ზრახვა შენ გაამო, ჩემო საუნჯე! ეზრუნავდი, რათა აღმეცდინე განსაცდელისაგან, რომელსაც გულში ჩემი ძმები შენ გიმზადებენ! არა, არა ვარ თავის მტერი, რომ ჩემს ღვათებას—შენ, ჩემო მზეო—შენ, სინათლე!—თავყვანს არ ვცემდე და დღენიდავ არ ვფიქრობდე, რა უფრო გარკვეს. და ეს ვიფიქრე, რომ დამეხსნა მე შენი თავი და აღმედგინა სხვა ტაძარი შენს სალოცავად! მაგრამ ვაი რომ უნებურად— —და... ივერიკო. ჩემს სალოცავად სხვა ტაძარი? რას ამბობ, ჩემო? ჩემი ტაძარი დღესაც წმინდა, მომხიბველია, ასე დარჩება შემდეგმაც, ვიდრე მზის სხივი ჩემს სამშობლოზე ინარჩუნებს და ხალხს აამებს. ჩემი ტაძარი მზემ აღმიგო, და წმინდა ხატი შიგ დამისვენა და ეს აოის სახე ერისა, რომელსაც ძმანი ჰპატრონობდით თავგამოდებით, მაგრამ ვაი რომ დღეს სამივემ გვი იცვალეთ— — იმერო. ო, არა, არა, ივერიკო! დღესაც ივე მსურს, რაც უწინ მსურდა—სიამე და შენი სიკეთე! ივერიკო. ვიცი იმერო, რომ შენ ჩემთვის კარგი გეწადა, მაგრამ, ვაი, რომ უნებურად შენც და შენს ძმებსაც ჩემს ძვირფას მიჯნურთ იგი კარგი ავად ვინდებათ?! და მუდამ, მუდამ, ჩემო კარგო, ასე იქნება, უკეთეს შუღლი ძმათა შორის კვლავ განვრძობილია. მეც გამიმწარებთ ჩემს სიყვარულს, გულს დამიკოდავთ და ასე ცრემლებს ამ თვალთაგან დაბალირვინებთ— (სტრიის იმეროს მკერდზე მიყვრდნობილი). დღემდე ცრემლები არ ვუწყობდი—ჩემთვის მარადეამს მზე მხიარული ილიმოდა და მეც ვხარობდი, ხოლო დღეს იგი აჰ ვიგემე ჩემს უნებურად და იმას ვშიშობ, ცრემლი სისხლად არ გარდამექცეს!

VI იგინივე, კახო და გზირი.

კახო. (შემოდის შეწუხებული, უკან გზირი მოსდევს). ო, თავო ჩემო, იყავ წყეული! აჰ კი ჰგონობ, თავო, ხარ დამწაზავე და წაგებული საქმე ზღე ძვირად! — აჰა, მახვილი და გამიპეთ წყეული გული! მეკრლით მოგლოჯეთ და აქციეთ ნაკუწ-ნაკუწად! — ჩემი მარჯვენა რატომ იმ წამს არ დამიღუნდა, როცა ჩემს ძმაზე ავიმალე იგი მახვილი? აჰ გვიან არის სინანული—ო, თავს უშველეთ! მე თვით შევიქენ მიზეზი ამ უბედურობის, მე თვით და ამას უნდა თვალთ თვითვე ვუწირო, რომ ჩემს საუნჯეს— —ო იმერო, თუ ძალა შეგწევს, შენს ჯარს აცნობე, ჩემი ჯარიც მას შეუერთე, თუ რამ გადამჩნა და უგნურმა მთლად არ გავწყვიტე ძმებთან ბრძოლაში—ო, წყეულიმც ვიყო ამისთვის!

იმერო. რა ამბავია? ივერიკო. რად შემომტრის გული ესდენ გამწარებული? კახო. აი, უსმინეთ ამ ჩვენს გზირსა უბედურბა!

(თვით გარედ გადის. ცოტა ხნის შემდეგ ისმის დაფდაფის ხმა. შემობრბის გამდელი, უკან ივერიკოს ამალა მოსდევს, რომელსაც მწყობრად ივერიკოს ირგვლივ გაჩერდებიან. ყველას სახეზე შიშის ზარი იხატება).

VII იგინივე კახოს გარდა.

გზირი. (ქულ მოხდილი მუხლს მოიყრის). ძვირანატრელო დედოფალო! მთლად შენი ერი, განცხრომით იყო, ეძლეოდა მყუდრო ცხოვრებას, (ივერიკო აღდგომას ანიშნებს) რადგან მას შიში აღარ ჰქონდა გარეშე მტრისა, რომელი მტერიც დაამარცხა სამმა რაინდმა. მაგრამ ეს სიტკობ შეგვეცვალა მწარე სამსალად და შიშის ზარი თავს დაგვატყდა ანახლეულად. სადაც მე ვგზირობ, იმ სოფელსა მყუდროდ ეძინა, მაგრამ ჯერ კიდევ არ ეყოფათ, პირველად მამლებს, რომ ჩვენს ვადალმა ერთ სოფელში ასტყდა ყიფინი. ისმოდა ქალთა წივილი და შევიდის ძახილი. ჩემი სოფელი უმაღ ფეხზე წამოიშალა, ასტყდა სამსხვერპლოს ძელთა რეკვა, გავეშურნით, მივეშველენით, მაგრამ ჩვენცა ის დღე დაგვადგა, რაც ჩვენს მეზობლებს—ერთიანად მტერმა გავკვლიტა. უმაღ მე ცხენსა მოვახტი და შენკენ მოვექუსლე, იგი ამბავი სამწუხარო მიეცნობინა: ლომარაინდის უთვალავსა, უდიდეს ლაშქარს ქართლო მოუძღვის და გზადგზა სოფლებს იკლებენ. ცეცხლი ისე მსწრაფლ არა ჰმუსრავს გახმარ ბალახსა, როგორც ის ჯარი შენს ხალხს ჰმუსრავს და ანადგურებს. ლომარაინდი უკან მოსდევს და, თუ კი სადმე მან შეამჩნია სიოცხლისა რამე ნასახი, ბრძანებას აძლევს, ცეცხლსა მისცენ, მახვილით მოსპონ. აღარ ინდობენ არც ქალწულსა, არცა ეფემძიმეთ, ძუძუმწოვარებს ცხენის ფეხქვეშ უღვთოდ სრესავენ, და ყრმა ჰაბუტებს დაუნდობლად შუბზე აგებენ. ანგრევენ გზა-გზა სამსხვერპლოებს და ციხე-კოშკებს. და ამნათრად, დედოფალო, სადაც კი მოჰხედნენ, სისხლით მოირწყო ნიადაგი შენის ქვეყნისა ჩვენის ბატონის მეოხებით და შეწვენითა. წინ ქართლო მიდის და გზას უკვლევს ლომარაინდსა, მისი მახვილით სჩეხავს იგი შენს რჩეულ ხალხსა და სისხლით მოირწყულ ნიადაგსა, კაცთა გვამებზე გამარჯვებული მოთაჯებს უცხო ბატონი. მე გამოქექუსლე, დედოფალო, მაგრამ ისინიც კვალდაკვალ მომყვნენ და ამეამად ირგვლივ გვარტყნენ: (საერთო შეძრწუნება. იმერო გარედ გავარდება და ისმის მისი ხმა: „ციხის კარები გაამარცხეთ!“)

